

Marie Vášová se utkala se sedlákem ve Smržově

Značně schematické drama **Po noci den** z roku 1955 je třetím režijním počinem Jaroslava Macha. Exteriéry vznikly na Třeboňsku

JIHOČESKÉ FILMOVÁNÍ

Po noci den (1955)

DĚJ: Do jihočeské vesnice Běsice přijíždí na brigádu dělnice Karla Tolarová. Bydlí u předsedy družstva Drátka, jehož precitlivělá těhotná žena tropí manželovi žárlivé scény. Karla si brzy všimne neutěšené atmosféry ve vesnici. Kdysi nejbohatší sedlák Sláma rozšiřuje zprávy o blízkosti se více a část obyvatel je ochromena strachem. Slámovi napomáhá Jouza Lešťák, který by se kvůli majetku rád oženil se Slámovou sestrou a neváhá ohrožovat na životě svoji invalidní ženu Fanyňku. Karla je odvážná žena. I když naráží na nedůvěru vesničani, postupně ovlivní život ve vsi. Družstevníci, kteří čekají na mechanizaci z traktorové stanice, začínou sklízet obilí kosami. V otevřeném sporu Slámy a Tolarové se vesničané postaví za Karlu a sedlák tak ztratí svůj vliv. (www.nfa.cz)

Režie: Jaroslav Mach

Hrají: Marie Vášová (Karla Tolarová), Marie Glázrová (Růžena Drátková), Jindřich Sejk (Vojtěch Drátek), Vlasta Chramostová (Fanyňka Lešťáková), Ladislav Pešek (Jouza Lešťák), Jaroslav Vojta (Antonín Vávra), František Kreuzmann (Josef Sláma), Marie Nademlejnská (Marie Vávrová), Marcela Martinková (Jiřina Vávrová) aj.

Námět a scénář: Ema Řezáčová
Kamera: Josef Střecha
Hudba: Štěpán Lucký
Výprava-architekt: Karel Škvor a Karel Černý

LUBOŠ DVORÁK

Smržov – V 50. letech produkovala československá kinematografie nepřebornou řadu schematických děl s budovatelskou atmosférou plnou nadšení a elánu. Pokud se děj týkal venkova a zemědělství, mnohdy se odehrával v jižních Čechách. Připomeňme jen tendenční filmy Václava Gajera Usměvavá zem a Přicházejí ze tmy nebo jiný „kolchoznický“ příběh Zelené obzory od Ivo Nováka. O všech třech jsme v Jihočeském filmování už psali.

V polovině 50. let zavítal štáb

režiséra Jaroslava Macha na Třeboňsko, konkrétně do vesnice Smržov a k přilehlému rybníku Dvoříště. Dilem tu vznikl další oslavný opus na práci v JZD s názvem Po noci den. Tiskárenská dělnice přijíždí každé léto na vypomoc družstvu a ve vesnici se jí podaří eliminovat vliv sedláka.

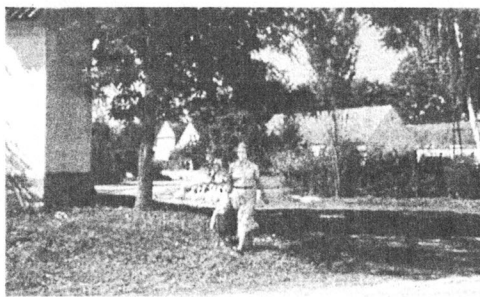
Do hlavní role režisér obsadil Marii Vášovou, která o několik let později natočila v Táboře jiný film – Labyrint srdce. Herečka ve filmu Po noci den v úvodu vystupuje z autobusu, který má na boku ceduli Praha – Třeboň. Když se jde ubytovat k předsedovi družstva, kráčí přes náves ve Smržově. Záběr z dobového filmu a stejný pohled na náves v současnosti jsou prakticky shodné. Nový starosta Smržova Marcel Paul snímky jednoznačně poznal. Podotkl, že dříve bylo na návsi více zeleně. „Tento film vlastně neznám, jen si vzpomínám, že se o něm kdosi dříve bavil v hospodě. Přiznám se, že jsem si nezapamatoval ani název,“ usmál se starosta.

Ve Smržově nevznikl film náhodou. Scénář napsala spisovatelka Ema Řezáčová, manželka literáta Václava Řezáce. Jeho matka pocházela z jižních Čech a on do Smržova jezdil na prázdniny. Deníku to potvrdil Stanislav Žizka, bývalý starosta obce. „Řezáč tady trávil delší dobu u mých rodičů. Nevím přesně proč, ale zřejmě šlo o nějakou příbuzenskou přízeň,“ uvedl Stanislav Žizka.

Ten dodal, že Řezáč se Smržovem inspiroval pro román Vzbouření na vsi, neboť v ději použil zdejší obvyklá příjmení. „Román byl zfilmovaný, ale točil se ve Vesci u Sobotky,“ dodal bývalý starosta.

V jednu chvíli se v ději filmu Po noci den pěkně objeví jeden z nejstarších rybníků v Čechách Dvoříště, který byl pravděpodobně založen roku 1367 a patří dodnes k největším v republice. Na plátně je vidět hráz se stromy, mostek a rybnářská bašta.

Rybník Dvoříště ve filmu spolehlivě identifikoval znalec Třeboňska Richard Lhotský, ale i předseda představenstva Rybnářství Třeboň Josef Malecha. Rybník prozradila bílá bašta a mostek směrem k hrázi. „Tudy se převáděla voda na rybníky Ptáčí blato a Záblatý,“ poznamenal Josef Malecha.

MARIE VÁŠOVÁ kráčí po Smržově. Shodné jsou kaplička, rybník napravo. Na původním snímku jsou vidět husy a ačkoliv rybník zachycen není, voda tam jistě bude. Stejně jsou i dva štíty v pozadí a dva domy za rybníčkem.

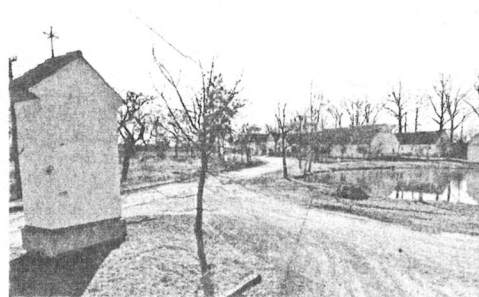
RYBNÍK DVOŘIŠTĚ na pozadí s baštou a stromy. Na jeho břehu hrají herci Antonín Šůra a Marcela Martinková. Vpravo je současnost.

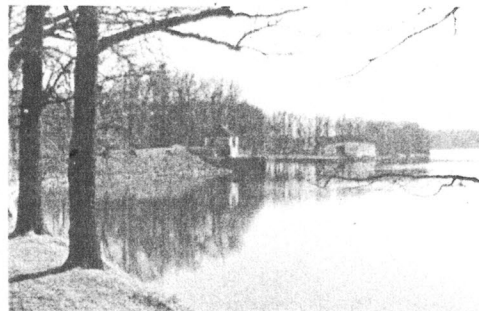
AUTOBUS PRAHA – TŘEBOŇ zastavil a uvědomělá brigádnice z něho srdnatě vystupuje.

HEREC LADISLAV PEŠEK dostal roli chlívěného Jouzy Lešťáka.

MOSTEK rybníka Dvoříště ve filmu zhruba před 60 lety. Silniční hráz se dvěma kamennými stavbami je dnes technickou památkou.

JIŘINA JIRÁSKOVÁ (na snímku vzadu v bílých šatech a tmavém svetru) hraje jednu z venkovských dívek. Právě se jde zpívat.

NÁZEV tohoto rybníku, u něhož se sklízeli obilí, se špatně určuje. Možná se jedná o rybník Záblatý, kdo ví? Foto: printscreeny a google.com

NÁVES s kapličkou, jež asi také patří na Třeboňsko, se Deníku nepodařilo identifikovat. Nepoznali jste ji? Pište na: lubos.dvorak@denik.cz

Manželé Řezáčovi vytvářeli levicovou linii české literatury

Praha – Poplach v Kovářské uličce. Tak zní název knihy pro děti Václava Řezáce, kterou starší ročníky musely znát jako povinnou četbu. Příběh pana Bocána, majitele hokynářství, a Frantika, který u něho vypomáhá, je hodně sociální, obsahuje „třídní“ konflikty. „Hokynář je nelidský a podvodný člověk, který nemá slitování s lidskou chudobou.“ Tak píše dobový ohlas.

Tato kniha hodně charakterizuje dílo Václava Řezáce, který stál v letech 1949–56 v čele nakladatelství Český spisovatel. Podle serveru www.libri.cz, v této funkci měl nemalý podíl na bezprecedentním okleštění české literatury a v důsledku i na zjalování soudobé knižní produkce. Po uchopení moci komunisty se stal jedním z předních mocenských příslušovačů horli-

vě prosazujícím doktríny stalinistické kultury a jeho nová tvorba byla vnímána jako reprezentativní vzor angažované socialistické literatury.

Spisovatel je mj. autorem filmové povídky La bella Boema, která popisuje Mozartovu lásku k české pěvkyni Josefíně Duškové a jeho pobyt na pražské Bertramce u manželů Duškových. Filmového zpracování této povídky se měl ujmout režisér Otakar Vávra, se kterým Václav Řezáč pracoval na jiných scénářích (např. Rozina Sebranec podle Zikmunda Wintra). Film nakonec ani po několika pokusech vůbec nevznikl.

Povídka La bella Boema (rok 1943) má také částečně jihočeský rozměr. Manželé Řezáčovi, kteří se vzali v roce 1923, využili znalosti přírody Třeboňska a zasadili sem část děje k rybníku Dvoříště u vesnice Smržov nedaleko Lomnice nad Lužnicí. Tato obec povídku a film Po noci den spojuje.

POZDĚJŠÍ disidentka Vlasta Chramostová hraje týranou manželku Jouzy Lešťáka.

ZTĚLESNĚNÍM optimismu při žních je Jaroslav Vojta. (boš)

VÁCLAV ŘEZÁČ (1901–1956) A EMA ŘEZÁČOVÁ (1903–1997).